

Vatten- hushållning för dagens lantbruk

Carl Andås
Växtodlingsrådgivare

Umeå, jan 2026

Vattenhushållning ett hett ämne?

En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

SOU 2024:98

Utllysning: Informationsmaterial och kursutformning inom jordbrukets vattenhushållning

2025-10-17

Utllysning: Utveckla arbetssätt för att bedöma mängden vatten som är tillgängligt för bevattning inom ett avrinningsområde

2024-11-21

Utllysning: Samarbetsprojekt om täckdikning

2024-11-21

svt NYHETER

Vädret ändras – nu behöver jordbruket miljardbelopp för dränering

UPPDATERAD 23 DECEMBER 2024 PUBLICERAD 23 DECEMBER 2024

På Bjärehalvön vattnas odlingar utan tillstånd: "Gjort så i decennier"

UPPDATERAD 14 NOVEMBER 2024 PUBLICERAD 14 NOVEMBER 2024

En femtedel av all potatis som vi äter i Sverige odlas på Bjärehalvön i Båstads kommun. Nu misstänks flera odlare vattna sina grödor utan tillstånd.

Fortsatt illegal bevattning på Bjäre – ett år efter avslöjandet

PUBLICERAD 21 DECEMBER 2025

Förra året upptäckte länsstyrelsen att odlare på Bjärehalvön vattnade sina grödor utan tillstånd. SVT kan nu avslöja att åtminstone 15 lantbrukare fortsätter med den illegala bevattningen.

Ny rådgivning om gårdens vattenförsörjning

Det blir allt viktigare att ha en robust vattenförsörjning. I Greppa Näringens nya rådgivning "Vattenförsörjning på gården" får lantbrukaren diskutera gårdens uppskattade vattenbehov och få råd om åtgärder för att säkra tillgången på vatten.

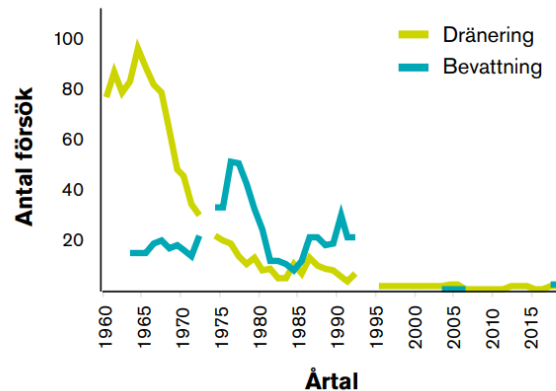
2025-05-20

Vad har hänt på sistone?

Klimatscenarioer pekar på
extremare väder

Lantbruksforskning
fokuserat på annat

Försörjningsberedskap
åter på agendan

Ovan: Ingrid Wesström, 2018

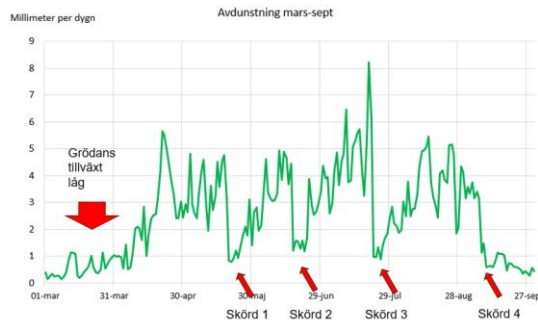
Nedan: AFP, Luxembourg Times [2026-01-19]

Nedan: smhi.se [2026-01-20]

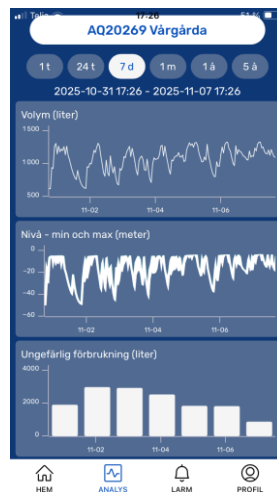

Vad görs inom Växa?

Traktor med täckdickningsplog vid 20 ha

Lednings- avstånd	Material- kostnad	Grävning- kostnad	Täckdicknings- plan	Investerings- kostnad/ha	Investerings- kostnad tot.	Årlig kostnad, 25 år
10 m	511 483 (358 038)	173 126 (121 118)	12 000 (8 400)	34 831 (24 381)	696 609 (487 627)	49 426 (34 598)
12 m	437 851 (306 495)	146 107 (102 275)	12 000 (8 400)	29 798 (20 859)	595 958 (417 171)	42 285 (29 599)
14 m	385 842 (270 089)	126 933 (88 853)	12 000 (8 400)	26 239 (18 367)	524 775 (367 343)	37 234 (26 064)

Ca 15 kurs/träffar om vatten-
hushållning 2025

Ca 10 uppstartade kunskaps-
projekt på ämnet de senaste åren

Projekt: Nätverk för nya täckdikningsprojektörer

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Investeringstakten i dränering för långsam

Bristkompetens: Inmätning, beräkningar, CAD

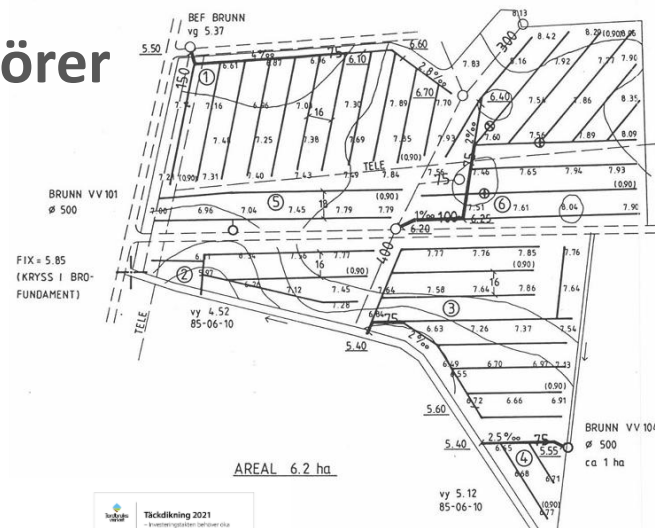
Syfte

Utbilda sju täckdikningsprojektörer

Skapa utbildningsmaterial

Skapa nätverk

Nedan: greppa nu

Täckdikning 2023 - En blöt sommar begränsade genomförandet

Täckdikning 2022 - För tidigt att se effekterna av stödet

Täckdikning 2021 - Investeringsstakten behöver öka

Projekt: Nätverk för nya täckdikningsprojektörer

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Växa huvudman för projektet (2 projektörer, Halland + Örebro)

Huvudhandledare: Anuschka Heeb (Växt o vatten/Lovanggruppen)

Igång sedan hösten 2025

Norra Sverige

Benjamin Bollhöner

HS Norrbotten-Västerbotten

Umeå

Sigrid Tirén

Torsta AB

Östersund

Ovan: Anuschka Heeb (vaxtovatten.se)

Nedan t. h.: Sigrid Tirén (Torsta)

Nedan t. v.: Benjamin Bollhöner (hushallningssallskapet.se)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Webbaserad tjänst för effektivare bevattning

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Bevattningsförsök i vall 2021-2023
på Öland och Gotland

Stora merskördar, mest i skörd 2-3

Bevattnat 25 mm - >200 mm

...men 2025 då?

...men i Pite då?

...men på min jord då?

Gotland (rödklöver – timotej - ängssvingel)

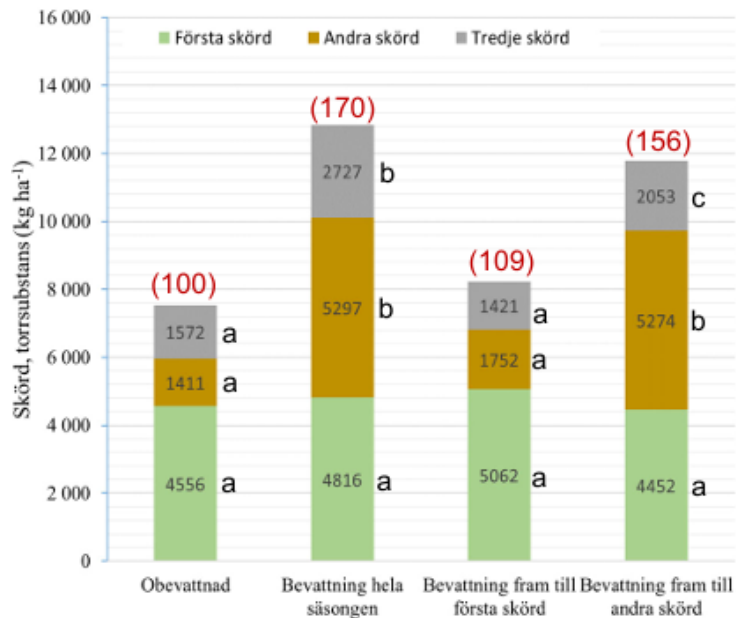

Diagram: Ingrid Wesström

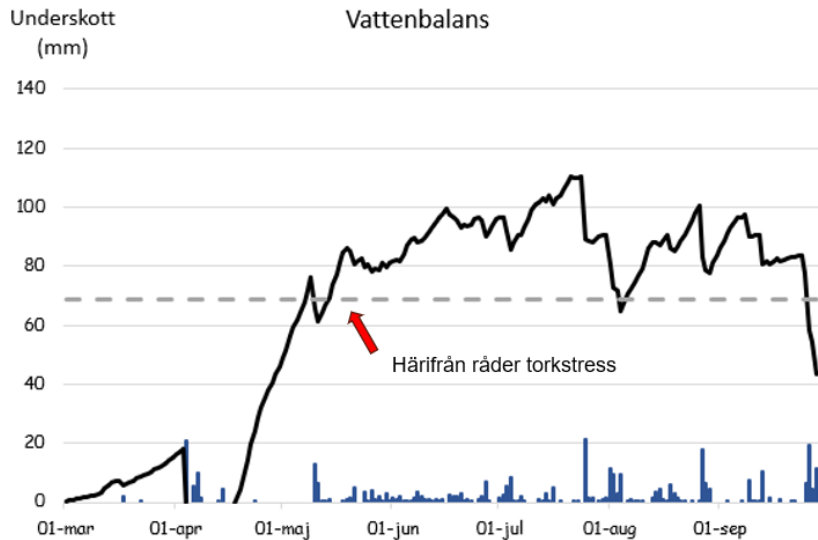
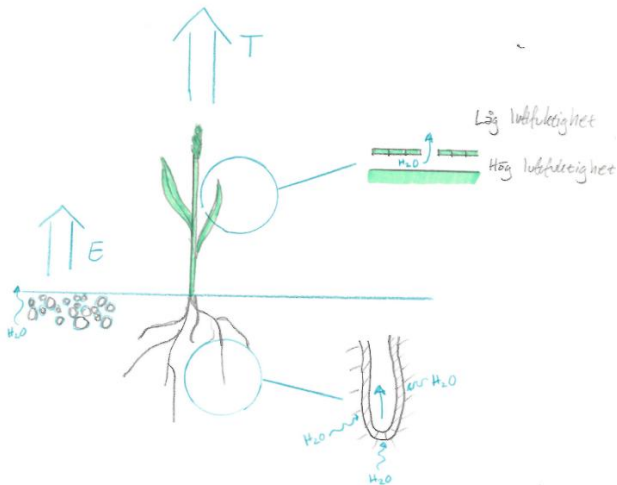
Medfinansieras av
Europeiska unionen

Webbaserad tjänst för effektivare bevattning

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Vattenbalans

En budget över vatten in och vatten ut
på ett fält

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Webbaserad tjänst för effektivare bevattning

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

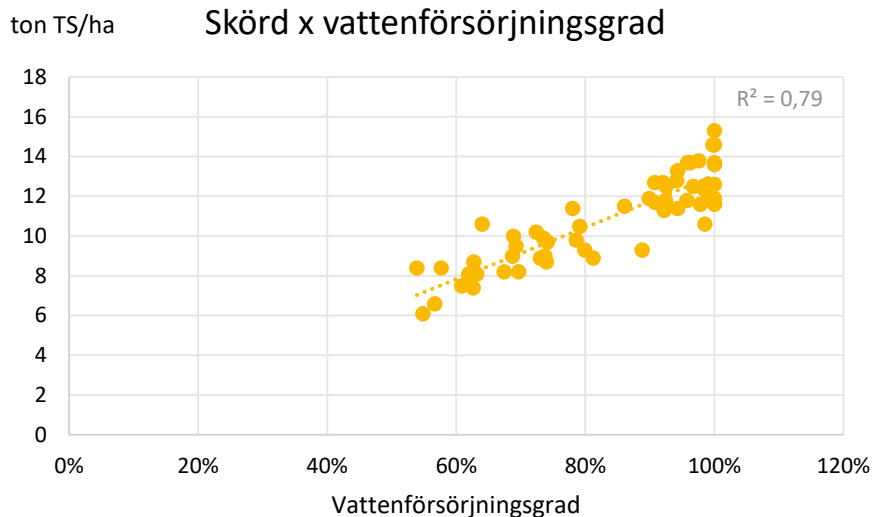
Vilken väderfaktor avgör
hur mycket merskörd
bevattning kan ge??

Möjlig avdunstning? **Nej**

Solinstrålning? **Nej**

Vattentillförsel totalt? **Nja**

Vattenförsörjningsgrad? **Ja**

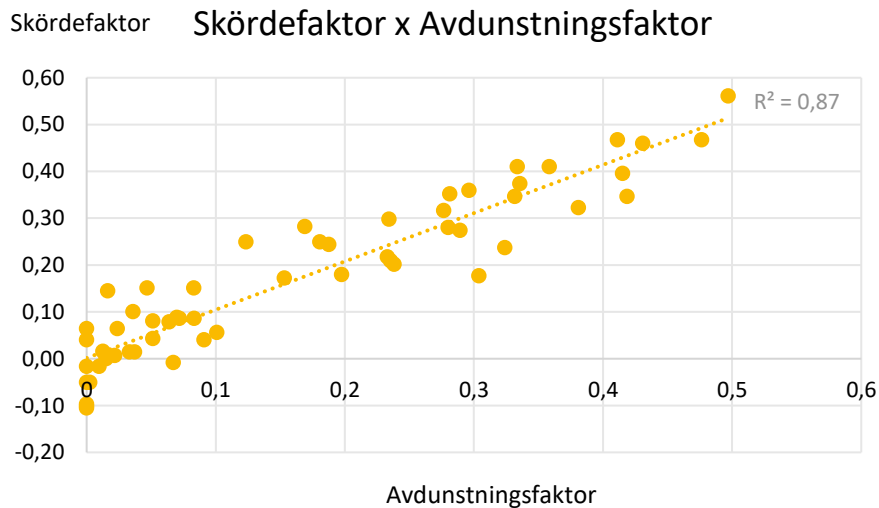
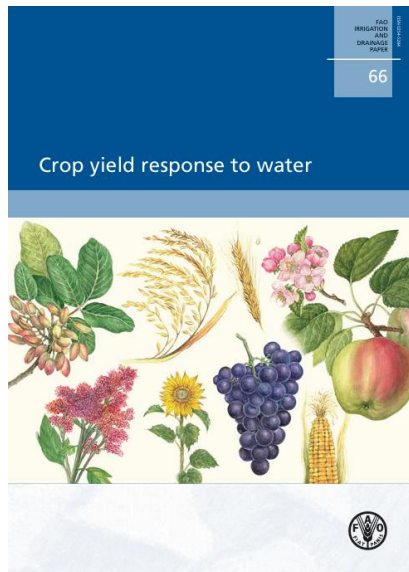

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Webbaserad tjänst för effektivare bevattning

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Vedertagen metod sedan 70-talet
Utvecklad av FN:s livsmedelsorgan

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Webbaserad tjänst för effektivare bevattning

Projektet finansieras till 100 % av den strategiska planen 2023–2027 inom åtgärden Samarbete, med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Projektets mål:

Skapa webbverktyg för vattenbalansberäkningar
för lantbrukare och rådgivare

Inkl. modell för att bedöma avkastning

Finns försöksdata för vall, majs, h-vete, v-vete, potatis

Tack för mig!

Carl Andås
076-1260341
carl.andas@vxa.se